
НАУКОВЕ ЖИТТЯ

В. Г. БОДРОВ,
професор, доктор економічних наук,
завкафедрою,
О. М. СОКОЛОВА,
доцент, кандидат економічних наук

*Кафедра управління національним господарством та економічної політики
Національної академії державного управління при Президентові України
(Київ)*

II МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВИЙ СИМПОЗИУМ “ДЕРЖАВИ І РИНКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ” (до 400-річчя політичної економії – науки про закони управління господарством: politicos, oicos, nomos)

V. G. BODROV,
*Professor, Doctor of Econ. Sci.,
Head of the Chair,*
O. M. SOKOLOVA,
Assoc. Professor, Cand. of Econ. Sci.

*Chair of Management of National Economy and Economic Policy,
National Academy of Public Administration at the President of Ukraine
(Kyiv)*

2-nd INTERNATIONAL SCIENTIFIC SYMPOSIUM “STATES AND MARKETS UNDER CONDITIONS OF GLOBAL TRANSFORMATIONS” (to the 400-th anniversary of political economy as the science about the laws of governance of economy: politicos, oicos, nomos)

Щастя людей полягає, головним чином, у багатстві, а багатство – у праці.
Антуан Монкретьєн де Ватевіль “Трактат Політичної економії” (1615)

29 травня 2015 р. кафедра управління національним господарством та економічної політики Національної академії державного управління при Президентові України спільно з економічним факультетом Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Інститутом економіки та прогнозування НАН України, Асоціацією українських банків, Всеукраїнською асоціацією політичної економії

Бодров Володимир Григорович (Bodrov Volodymyr Grygorovych) – e-mail: vgbodrov@gmail.com;
Соколова Ольга Миколаївна (Sokolova Ol'ga Mykolaivna) – e-mail: olges@ukr.net.

та Інститутом досліджень економіки і суспільства 21 століття провели II Міжнародний науковий симпозіум "Держави і ринки в умовах глобальних трансформацій" до 400-річчя політичної економії – науки про закони управління господарством: *políticos, oicos, nomos*.

У роботі симпозіуму взяли участь провідні вчені таких ВНЗ України, як Національна академія державного управління при Президентові України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Київський національний торговельно-економічний університет, Національна металургійна академія України (Дніпропетровськ), Одеський національний економічний університет, Львівський національний університет імені Івана Франка, Львівський інститут банківської справи Університету банківської справи Національного банку України, Львівський державний університет внутрішніх справ, Національний університет державної податкової служби України (Ірпінь), Житомирський інститут Міжрегіональної академії управління персоналом; із зарубіжних країн: Академія управління при Президентові Республіки Беларусь, Вища школа банківництва (м. Познань, Республіка Польща), Університет Бундесверу імені Гельмута Шмідта (м. Гамбург, ФРН), Університет ДіПол, Чікаго (м. Чікаго, штат Іллінойс, США); науковці Інституту економіки та прогнозування НАН України; аналітики Центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова.

Тема симпозіуму викликала інтерес у представників законодавчих і виконавчих органів влади, місцевого самоврядування, НБУ, менеджерів бізнесових структур, а також працівників іноземних посольств (США, Республіки Беларусь, Іраку, ОАЕ). Це є свідченням того, що політична економія як наука не знає кордонів, а питання, які вона досліджує, завжди актуальні для наукової та політико-управлінської спільноти, особливо сьогодні, коли всі зусилля спрямовані на пошуки ефективних механізмів та алгоритмів державного управління розвитком національного господарства, подолання протиріч суспільно-політичного і господарського життя в Україні.

Нового імпульсу активним дискусіям надала глобальна фінансова криза, яка істотно загострила соціально-економічні протиріччя ринкового господарства капіталістичного типу на фоні постіндустріальної еволюції сучасних економічних систем, поставила під сумнів традиційні інструменти та механізми подолання соціальної поляризації й деградації суспільства постмодерну. Водночас залишається широке поле для досліджень безпосередньо політекономічних та інституційних аспектів соціалізації, інформатизації, екологізації, інноваційної модернізації господарського розвитку в умовах глобальної рецесії і в процесі її подолання.

Мета симпозіуму – привернути увагу вітчизняних і зарубіжних науковців, політиків, менеджерів до сучасного політико-економічного переосмислення закономірностей розвитку країн, національних систем регулювання економіки і ринків, ціннісних орієнтацій та фундаментальних чинників, стимулів, мотивацій економічної активності людини і соціуму в умовах глобальних трансформацій.

У вітальному слові до учасників симпозіуму Президент Національної академії державного управління при Президентові України, доктор наук з державного управління, професор **Ю.В. Ковбасюк** зазначив, що нині слід обговорити важливі політекономічні питання у світлі протиріч цивілізаційного розвитку і глобальних трансформацій, зокрема політекономічну парадигму державного управління економікою; ціннісні орієнтири державного управління; відносини власності, нагромадження капіталу, інвестицій; проблеми європейської інтеграції та кон'юнктури світових

ринків; причини сучасних соціально-економічних циклів і криз; різноманітні аспекти економічної безпеки України в умовах європейської інтеграції; реформування системи державного управління економікою України. порушені питання потребують глибокого та всебічного осмислення у важкий для України період – в умовах воєнно-політичного конфлікту, викликів і загроз, змін у громадянському суспільстві. Така ситуація змушує по-іншому подивитися на національне державне будівництво та функціонування державних інститутів.

Директор Інституту економіки та прогнозування НАН України, академік НАН України, професор, доктор економічних наук **В.М. Геєць** привітав учасників симпозиуму і зазначив: “Символічно, що ініціатором і організатором проведення політекономічного симпозиуму виступила Національна академія державного управління при Президенті України у час важких для України випробувань. Нині, як ніколи, реалізація євроінтеграційного вибору України потребує підготовки свідомих, добре обізнаних і високопрофесійних кадрів державних службовців, здатних забезпечити реформування всієї системи управління економікою і суспільством, зміцнення економічної безпеки і процвітання нашої держави. Перекоаний, що опанування саме політекономічною парадигмою державного управління соціально-економічними процесами допоможе досягненню зазначених цілей”. В.М. Геєць побажав учасникам симпозиуму плідної дискусії, творчого натхнення, конкретних пропозицій для розробки і прийняття ефективних, економічно обґрунтованих державно-управлінських рішень.

Учасників симпозиуму привітав професор ділового адміністрування Університету Бундесверу імені Гельмута Шмідта (м. Гамбург, ФРН) **Р. Федерманн**. Науковець зазначив, що “цьогорічний симпозиум відбувається під девізом 400-річчя політичної економії і, безперечно, приділить основну увагу різноманітним аспектам розвитку цієї наукової дисципліни від меркантилізму через марксистський ідеал суспільства до вільного і регульованого (соціального) ринкового господарства”. Професор підкреслив, що ефективне державне управління є важливою передумовою для стабільності країни, її державних фінансів, урегулювання питань суспільної безпеки, приватних інвестицій і, в кінцевому рахунку, добробуту суспільства. Майбутнє – це постійний виклик, який необхідно долати. Тому навчання державних управлінців для світу майбутнього має бути професійним, щоб ті, хто прийматимуть важливі політичні рішення, були здатні вчасно розпізнавати можливі проблеми і знаходити правильні їх рішення.

У вітальному слові професора Вищої школи банківництва (м. Познань, Республіка Польща), члена Міжнародної асоціації геополітики (м. Париж, Франція) **Ю.А. Хаббера** було висловлено сподівання, що симпозиум стане важливим форумом обміну ідеями для знаходження нових способів і шляхів, як розвивати свою країну, щоб зробити її більш заможною і безпечною. Також він зазначив, що всі вчені повинні бути скептиками відносно правильності остаточного рішення, оскільки сумніватися означає думати. Учений побажав присутнім поміркувати, як допомогти Україні своїми ідеями, новими рішеннями в межах існуючих обставин. Кожна дія є функцією часу і місця. Професор побажав укріпити довіру народу України до мислителів і лідерів нації, і щоб студенти ніколи не забували про політичну економію.

Дискусію відкрив завкафедрою управління національним господарством та економічної політики Національної академії державного управління при Президенті України, генеральний директор Інституту досліджень економіки і суспіль-

ства 21 століття, модератор симпозіуму, доктор економічних наук, професор **В.Г. Бодров**. Важливим підґрунтям сьогоднішньої реактуалізації політекономічної парадигми управління соціогосподарським розвитком є те, що сучасна політична економія концентрує увагу на соціальних, гуманітарних, технологічних, інформаційно-комунікативних та екологічних проблемах, визнає наявність у людини і суспільства не тільки грошових, але й альтруїстичних цінностей і мотивів, інноваційного потенціалу не тільки принципів конкуренції, а й відносин солідарності.

Політична економія створює методологічні і теоретичні передумови для адекватних відповідей на "довічні" і нові питання української економіки і суспільства, серед яких вирізняються проблеми цінностей і співвідношення механізмів соціогосподарського розвитку. Орієнтована на пріоритет людських якостей і соціально-екологічних цінностей, політична економія покликана відіграти принципову роль у формуванні гуманістичної економічної культури, освіти, політики.

Політична економія — це наука, яка від самого початку звертала увагу на моральні, соціально-гуманітарні та екологічні наслідки господарських процесів та економічних рішень. У цьому зв'язку особливу увагу привертає до себе явний і цілком очікуваний ренесанс політекономічної парадигми економічної теорії в її постмодерністському інституціональному дизайні. Повернення на якісно новому рівні до первісного, класичного, розуміння політичної економії як науки про закони управління господарством з традиційним наголосом на дослідженні причинно-наслідкових зв'язків і відносин процесу суспільного відтворення, проблематики власності, економічної та соціальної справедливості, циклічності і стадіальності розвитку економічної політики істотно доповнює і заповнює прогалини, методологічні лакуни функціонального аналізу. Не менший потенціал у політичній економії є і в галузі освіти. Вона дозволяє прищепити студентам смак до фундаментальних соціально-економічних знань, сформувати у них розуміння різноманіття економічних шкіл і напрямів, навчити їх теоретично вивіреному діалогу та сформувати потребу в пошуку принципово нових теоретичних і практичних економічних рішень.

Співорганізатор симпозіуму, декан економічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, член-кореспондент НАН України, доктор економічних наук, професор **В.Д. Базилевич** у своєму виступі образно порівняв економіку з альфою і омегою. Цей статус зумовлений її включеністю в усі сфери життєдіяльності суспільства, домінуванням у вирішенні більшості питань, породжуваних логікою розвитку цивілізації. Разом з тим вона досліджує ряд нових проблем, які стають викликами епохи. Їх рішення спричиняє кардинальні зміни у світогляді, суспільній свідомості та психологічній налаштованості, виступаючи основним чинником, що викликає грандіозні трансформації у світі. Це перетворює економіку на визначальну умову сучасного буття в усіх його проявах. Головною характеристикою життя стає "економізм", і горді дефініції "Homo sapiens", "Homo faber", "Homo creator" поступаються місцем "Homo economicus". В.Д. Базилевич наголосив, що в економізмі чітко простежується залежність між цінністю життя і безглуздим існуванням: "все, що позбавляє духовно-сислової наповненості, втрачає своє значення, свою гідність, свою здатність до взаємодій і подальшого розвитку".

Завкафедрою політичної економії Національної металургійної академії України, співголова-координатор Всеукраїнської асоціації політичної економії, співоргані-

нізатор симпозіуму, доктор економічних наук, професор **В.М. Тарасевич** розкрив гносеологічні основи політичної економії як філософії економічних наук. Матеріальною основою політичної економії є економічний універсум. Його родові зв'язки з іншими сферами зміцнюються в міру зміцнення і розвитку таких саме зв'язків між усіма сферами універсуму. Політична економія є вербально-теоретичним організмом, який не тільки не обірвав свої зв'язки з іншими складовими, але й примножує й розвиває їх. Політична економія виділяється з моральної філософії, а тому утримує в собі гени моралі, визначає стандарти науковості.

Теоретико-методологічний і прикладний аналіз внеску лауреатів Нобелівської премії у розвиток політекономічної парадигми економічної науки презентував доктор економічних наук, професор кафедри міжнародного бізнесу Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка **В.А. Вергун**. Праці нобеліантів відображають процес поєднання, конвергенції, синтезу ідей, підходів, теорій різноманітних наук. З економічною нобеліологією вітчизняні та зарубіжні науковці пов'язують кардинальне оновлення не тільки політекономічної парадигми економічної теорії, але й інструментарію аналізу, практики економічної, підприємницької діяльності.

Філософські аспекти політекономічного переосмислення глобальних світогосподарських трансформацій XXI ст. були розкриті завкафедрою суспільних дисциплін Львівського інституту банківської справи Університету банківської справи Національного банку України, доктором філософських наук, професором **З.Е. Скринник**. Вона зазначила, що свого часу саме ринковий устрій економіки був рушієм створення політичних систем, заснованих на здатності людей домовлятися щодо кардинальних проблем свого життя. Сьогодні ж очевидним став зворотний вплив: передумовами економічної модернізації є не тільки система економічних інститутів, але й вся система соціальних та політичних відносин, культурних норм і традицій. Потрібне чітке розуміння вітчизняної моделі ринкової економіки, її подібності й відмінностей від інших моделей.

Професор кафедри економічної теорії, макро- і мікроекономіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка, президент Українського філософсько-економічного наукового товариства, доктор філософських наук **В.В. Льїн** продовжив думку колеги і розкрив параметри філософсько-економічного мислення. Головну мету нової концепції філософії економіки можна визначити як філософськи осмислену орієнтацію в політекономічному мисленні. Філософія економіки не пропонує в готовому вигляді безпосередніх практичних рішень конкретних проблем господарської поведінки або економіко-політичного устрою. Вона більшою мірою націлена на пояснення раціональної форми мислення в основних економічних, господарсько-етичних питаннях.

Про необхідність зміни політико-економічної моделі розвитку нашої країни говорив у своїй доповіді ректор Одеського національного економічного університету, член-кореспондент НАН України, доктор економічних наук, професор **М.І. Зверяков**. Науковець зазначив, що складна, а часом і катастрофічна ситуація, в якій опинилася наша держава, стала результатом переплетіння різних соціально-економічних і політичних криз. Вони є драматичним проявом глибоких суперечностей, що виникали і накопичувалися в економіці, політиці, соціальному житті протягом усього періоду незалежності України. За досить короткий історичний відрізок часу сформувалося суспільство, де рушійною силою є не носії, творці високотехнологічних знань – працівники науки, освіти, підприємці, а

чиновники, які привласнюють адміністративну ренту з владних повноважень. Існуючі українські проблеми поточного моменту в соціально-політичному та економічному житті потребують наукового осмислення та пошуку способів їх ефективного вирішення.

Доповідь професора кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка, президента Української асоціації економістів-міжнародників, доктора економічних наук **А.С. Філіпенка** було присвячено передумовам і факторам формування в Україні народної, солідарної економіки. Спроби побудувати в Україні ліберальну ринкову економіку на основі принципів Вашингтонського та поствашигтонського консенсусів виявилися невдалими. Вчений наголосив, що "альтернативою безперспективній економічній моделі має стати народна, солідарна економіка, в якій народність і солідарність репрезентують філософію, духовне забарвлення, головний зміст економічної системи".

Заступник директора Інституту економіки і прогнозування НАН України, член-кореспондент НАН України, доктор економічних наук, професор **А.А. Гриценко** присвятив свій виступ проблемі взаємодії держави та ринку. Сучасна глобальна криза виявила неспроможність пануючих теоретичних концепцій мейнстріма дати відповіді на виклики часу. Проблему "державна — ринок" на сучасному етапі економічного розвитку некоректно розглядати у плані більшої чи меншої участі держави в економіці. Ринок і держава в сучасному суспільстві виконують свої власні незамінні комплементарні функції. Подальший процес посилення комплементарності ринку і держави здійснюється шляхом розвитку різноманітних форм державно-приватного партнерства, яке є сучасним інституційним способом розв'язання суперечностей сумісно-розділеної праці і власності на основі компромісу.

Професор Університету ДеПол **Р. Фаркас** (США) виклав свої роздуми про виклики, які стоять перед публічним управлінням України, і можливості сучасного політекономічного знання. Він зазначив, що в сучасних світових тенденціях публічного управління відбувається перехід від концепції державної централізації до проблем задоволення потреб людей на основі консенсусу як головного елемента державно-управлінської системи. Основні зусилля теоретиків і практиків мають бути спрямовані на розробку загальної парадигми публічного управління, адаптацію основоположних принципів світових концепцій державного управління для практичної діяльності політиків і державних службовців України.

Продовжив думку американського колеги науковий консультант Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, доктор економічних наук, член-кореспондент НАН України **В.Р. Сіденко**. У своєму виступі він зробив наголос на цінності європейської інтеграції. "Євроінтеграційні процеси дедалі більше виступають не тільки як засоби забезпечення більш ефективного господарювання, але і як спосіб колективної реалізації ідеальних уявлень європейців про своє майбутнє відповідно до пануючих в Європі соціальних змістів. Тому "європейський вибір", який ми проголосили в Україні, означає насамперед вибір ціннісний, який будується навколо визнання первинної ролі людини в суспільному розвитку" — підкреслив науковець.

Професор кафедри макроекономіки і державного управління Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, доктор економічних наук **І.Ф. Радіонова** розкрила зміст та еволюцію феномену рівноваги. Вона відзначила змістову близькість понять (явищ) загальної рівноваги і макроеконо-

мічної стабільності; поглиблення макроекономічних дисбалансів і нестабільності на глобальному та національному рівнях. На її думку, загальна економічна рівновага у сенсі детермінованого “тяжіння” фактичних значень макроекономічних змінних до трендових створює передумови для макроекономічної стабільності. Тимчасові некритичні відхилення від цих значень породжують нестабільність. Довготривалі критичні відхилення створюють макроекономічну небезпеку – загрозу існуванню економіки як цілого. Економічний тренд може оцінюватися з позицій оптимальних та порогових значень макроекономічних змінних. Тоді некритичні відхилення асоціюються з оптимальними значеннями макроекономічних змінних, а критичні – з пороговими.

Доповідь завкафедрою економічної теорії та конкурентної політики Київського національного торговельно-економічного університету, доктора економічних наук, професора **В.Д. Лагуніна** була присвячена можливостям політекономічного, макро- і мікроекономічного дослідження сучасного ринкового господарства. Він підкреслив, що високий потенціал політекономічного дослідження є незаперечним і базується на принципах фундаментальності, розумінні глибинних соціально-економічних процесів, виділенні причинно-наслідкових зв'язків, ґрунтовності філософського базису, що передбачає єдність онтологічного, гносеологічного, аксіологічного і праксеологічного підходів, розгляді як предметної сфери реально існуючих економічних відносин, виділенні комплексу інтересів економічних суб'єктів як форми прояву відносин власності в контексті їх системної єдності і суперечностей тощо. Серйозною методологічною проблемою, на його думку, є надмірна математизація макро- і мікроекономічних досліджень.

Директор економічних програм Центру економічних та політичних досліджень імені Олександра Разумкова, доктор наук з державного управління, професор **В.В. Юрчишин** проаналізував нові напрями і складові зростання світової економіки. Він зазначив, що труднощі розробки політики сталого зростання пов'язані не тільки з глобальними макроекономічними змінами, але й з тим, що сьогодні у країнах світу, по суті, відбувається зміна наголосів і парадигм економічної політики, що в цілому означає утворення нових викликів і ризиків як для окремих країн, так і для світової системи господарювання. Україні в умовах зовнішньої агресії необхідно одночасно вирішувати складні й суперечливі завдання макроекономічної стабілізації та прискорення економічного зростання, що вимагає, з одного боку, проведення жорсткої фіскальної та монетарної політики, а з другого – їх пом'якшення.

Провідний науковий співробітник відділу моделювання та прогнозування економічного розвитку Інституту економіки та прогнозування НАН України, кандидат економічних наук **Я.А. Жаліло** присвятив свій виступ сучасним чинникам ефективної політики економічних реформ. Він зазначив: “На сучасному етапі послуговуватись постулатами ринкового реформування часів Вашингтонського консенсусу – означає свідомо прирікати їх об'єкт на втрати в глобальному процесі”. Можливо, у доглобалізаційний період лібералізація як така і була успішною, “виращуючи” національні ринкові інститути, але наразі її спроможність до формування інститутів суттєво знизилася. В умовах, коли базові інститути підприємництва послабшали, однієї дерегуляції недостатньо. Впроваджувати ринкові реформи і не будувати інститути свідомо – означає інституційну деформацію та формування альтернативних інститутів. Ними у певних випадках будуть корупційні й тіньові регулятори. Спільним для цих варіантів буде адаптивна реак-

ція національних суб'єктів на ризики у вигляді стратегій виживання, а не зростання. Це витіснить країну на узбіччя світового прогресу.

Доцент кафедри управління національним господарством та економічної політики Національної академії державного управління при Президентіві України, кандидат економічних наук **О.М. Соколова** висвітлила політекономічні проблеми нагромадження основного капіталу. Вона зазначила, що за роки незалежності в структурі вітчизняної економіки відбулося суттєве розширення сфери послуг. Гіперболізація їх ролі спричинила зниження уваги органів державного управління до розвитку галузей матеріального виробництва та нагромадження основного капіталу, що зумовило деіндустріалізацію країни. Забезпечення сталого розвитку можливе за умови використання частини новостворюваного продукту для нагромадження, адже характер розвитку економіки будь-якої країни визначають галузева і технологічна структури її реального сектору і, в першу чергу, обробної промисловості.

У ряді доповідей порушувалися конкретні проблеми макроекономічної стабілізації України. Голова Ради Асоціації українських банків, співголова Громадської ради при НБУ, співорганізатор симпозіуму, доктор економічних наук, професор **С.М. Аржевігін** наголосив, що банківська система України перебуває у стані глибокої фінансово-економічної кризи та одночасно проходить переломний етап свого становлення, на якому банківська спільнота, громадські інституції закладають основу її подальшого розвитку, приймаючи нові виклики. Це утвердження нових проєвропейських соціальних цінностей та адекватних їм норм і правил поведінки суб'єктів грошово-кредитних відносин, а також формування сучасних механізмів інституційної трансформації громадянського суспільства та пов'язаних з нею реформ. Нагальною є необхідність розробки ефективних механізмів зміцнення національної валюти, активізації кредитування реального сектору економіки, припинення відпливу грошей з банків, боротьби з корупцією, посилення захисту інвесторів та споживачів фінансових послуг, підвищення довіри до вітчизняних банківських установ.

Начальник відділу стратегії управління державним боргом департаменту боргової та міжнародної фінансової політики Міністерства фінансів України, кандидат наук з державного управління **К.В. Кузнецов** зазначив, що боргова стійкість є необхідною передумовою економічної стабільності та зростання. Надмірний рівень заборгованості породжує зворотні стимули для приватних інвесторів і урядів, підтримує довгострокові основи економічного розвитку. В Україні боргові операції сьогодні перетворюються з інструменту досягнення макроекономічної стабілізації на фактор ризику, який сам по собі стає фактором дестабілізації. Разом з тим боргова політика не є окремою ланкою державного управління. Вона формується за наслідками управлінських рішень у сфері грошово-кредитних відносин, змін у системі оподаткування, дії системи контролю щодо ефективності державних видатків, рівня дефіциту державного бюджету, впливу зовнішньоекономічних чинників тощо.

Доктор економічних наук, професор кафедри економіки і фінансів підприємств Академії управління при Президентіві Республіки Беларусь **С.О. Пелих** у своїй доповіді привернув увагу присутніх до спільних проблем Республіки Беларусь та України у податково-бюджетних відносинах, на яких "позначається спадщина централізованої планової економічної системи наших держав". Органи місцевої влади і місцевого самоврядування є практично недієздатними внаслідок недостатнього обсягу ресурсів та їх правового забезпечення.

Докторант кафедри управління національним господарством та економічної політики Національної академії державного управління при Президентіві України, кандидат наук з державного управління **О.М. Сафронова** присвятила свою доповідь пріоритетам державного регулювання ринку злиттів та поглинань в умовах глобалізації, коли важливим завданням держави стають не тільки підтримка і “виращування” вітчизняних компаній, здатних стати лідерами на зовнішніх ринках, але й сприяння тому, щоб на території країни було локалізовано якомога більше відповідних ланок із створення вартості. Ефективне функціонування ринку корпоративних злиттів і поглинань усередині країни слугує потужною підмогою виконання такого роду завдань. Нині уповноважені органи влади зосереджують увагу на опрацюванні значного масиву поточної інформації, пов’язаної з перерозподілом корпоративного контролю в національній економіці, а довгострокові тенденції розвитку відповідних господарських процесів, як правило, не відстежуються.

Виступ керівника Проекту міжнародної фінансової корпорації **Гж. Гайди** (Республіка Польща) був присвячений надзвичайно актуальній для України проблемі — енергоефективності у житловому секторі. Причиною гальмування реформ у цій сфері є невіршеність питання пільг. В Україні вони надаються енергетичним компаніям, а не кінцевим споживачам, що аж ніяк не стимулює енергозбереження та енергоефективність. Доповідач поділився досвідом упровадження державою дійових механізмів енергоефективності в житловому секторі Польщі, у результаті чого енергоспоживання в ньому суттєво знизилосся.

Виступ директора Вищої школи державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України, доктора економічних наук, професора **С.А. Романока** був присвячений децентралізації державного управління територіальним розвитком України. В Україні децентралізація розглядається виключно з урахуванням політичних мотивів розподілу владних повноважень як спосіб отримати більше повноважень і фінансових ресурсів під них. “Предметом торгу” між центральною владою та органами місцевого самоврядування виступає обсяг ресурсів. Таке становище є наслідком нерозуміння центральною владою існування фундаментального взаємозв’язку і взаємодії між державою і територіальними громадами для формування умов розвитку регіону. Держава і громада завжди виступають як комплементарні форми організації. Їх відносний баланс і взаємодія утворюють економічний потенціал кожної території.

Особливий інтерес учасників симпозіуму викликав виступ першого заступника голови Житомирської обласної державної адміністрації, доктора наук з державного управління, професора **Г.В. Дмитренка**, в якому йшлося про потенціал Житомирської області та проблеми і перспективи її розвитку в контексті проведення адміністративної реформи. Доповідач звернув увагу на брак інвестицій (внутрішніх та зовнішніх) для вирішення економічних і соціальних проблем регіону та конкретні дії влади щодо їх залучення, що викликало неабияку зацікавленість у представників посольств країн Близького Сходу — Іраку та ОАЕ. Так, голова Департаменту з торгово-економічних зв’язків Посольства Республіки Ірак в Україні **Аббас Худур Фаділ**, зробив презентацію, в якій розкрив бажання і можливості своєї країни в плані співпраці в інвестиційній сфері на регіональному рівні.

Доповідь головного наукового співробітника відділу економічної теорії Інституту економіки та прогнозування НАН України, доктора економічних наук **Т.І. Аргюмової** було присвячено політекономічній оцінці ефективності державного управління. Вона підкреслила, що матеріальною основою практичного втілення моделі ефек-

тивної держави є нове державне управління, що запозичує принципи своєї діяльності в системах управління бізнес-організацій. Основними кінцевими показниками ефективності державного управління є якість і ступінь задоволення запитів клієнта-громадянина. Вони поєднані не тільки з витратами при отриманні державних послуг, але й з більшими соціально значущими ефектами – відсутністю корупції, зниженням бідності, нормалізацією міграційної ситуації, підвищенням престижу держави на міжнародній арені тощо.

Доцент кафедри управління національним господарством та економічної політики Національної академії державного управління при Президентові України **О.І. Кілієвич** присвятив свій виступ сучасній еволюції концепцій неспроможності ринку і держави. Розвиток концепції неспроможності влади сприяв формуванню наприкінці минулого тисячоліття традицій необхідного врядування, проте світова фінансово-економічна криза 2008–2010 рр. знову активізувала дискусію щодо взаємовідносин між державою і ринком. За одними оцінками, криза була спричинена недостатнім державним втручанням, зокрема, на фінансових ринках, за іншими – вона виникла внаслідок невмілого втручання і має швидше політичне, а не економічне коріння. Однією з визначальних причин розбіжності в оцінках причин і наслідків фінансово-економічної кризи є конфлікт між ліберальними та консервативними поглядами на державну політику.

Зазначимо, що всі учасники симпозіуму підкреслювали не тільки ювілейне, а цілком прагматичне посилення уваги саме до політекономічної парадигми сучасної економічної теорії, підтвердженням чого є розгортання в останні роки у багатьох країнах світу – від США і Західної Європи до Китаю та Японії – нової хвилі політекономічних досліджень, коли праці класиків політекономії та їх сучасних послідовників видаються величезними накладками.

Підбиваючи підсумки, **В.Г. Бодров** підкреслив, що необхідно активізувати наукові дослідження основних напрямів та перспектив еволюції світового господарства та його складових – національних економічних систем – з урахуванням сучасного розвитку техніки і технологій, якості трудових ресурсів, поглиблення та ускладнення відтворювальних відносин, інтеграційних і дезінтеграційних тенденцій, у результаті яких визначальним стає переосмислення з позицій нової політичної економії необхідності гармонізації економічного, соціального та екологічного розвитку в контексті глобальних трансформацій.

Результатом роботи II Міжнародного наукового симпозіуму стали розробка та ухвалення рекомендацій для органів державної влади і місцевого самоврядування, спрямованих на підвищення ефективності управління національним господарством в умовах глобальних трансформацій.

Матеріал надійшов до редакції 12 червня 2015 р.
